

Bolyst i distriktskommuner

(Skape lyst til å bo og arbeide et sted fordi man blir deltaker i et fremtidsrettet og meningsfylt arbeidsliv)

Kort Beskrivelse

Et vitalt og fremtidsrettet næringsliv skaper mange forskjellige positive ringvirkninger, inkl økt bolyst. Et pilotprosjekt ønsker å bidra til å skape en slik økt vitalitet og bolyst. Pilotprosjektet vil søke å engasjere ungdommene og VGskole i en prosess hvor en ønsker å koble sammen lokale næringsutøvere, kommune, lokalt skoleverk, relevante FoU miljøer, entrepenørskapsveiledere mfl. Pilotprosjektet vil foregå i Midtre Gauldal kommune, hvor en vil fokusere på den lokalt forankrede treklyngen.

Prosjektbeskrivelse

Et vitalt og fremtidsrettet næringsliv er bla karakterisert gjennom betydelig innovasjonsevne. Innovasjonsevne er igjen oftest koblet sammen med kompetansetilgang og FoU kapasitet. Næringslivet i distriktene er ofte karakterisert ved beskjeden deltakelse i FoU virksomhet og en har vanskeligheter med å tiltrekke seg høyt utdannet arbeidskraft, noe som gir begrensninger ift kompetansetilgang og dermed innovasjonsevne, resultatet blir så: begrenset attraktivitet.

Ungdommens framtidvalg er bla knyttet til oppfatningen en har av vitalitet og framtidsrelevans av industri og næringsliv, videre ønsker dagens ungdom gjerne å kunne medvirke, påvirke og utvikle sin egen fremtid. Her taper distriktene terreng ved at avstanden er stor til de miljøene, representert ved FoU institusjonene, som i stor grad er med å definere fremtiden.

Basert på et ønske om å skape en sterkere kobling mot FoU miljøet samt involvering av ungdommen i distriktene planlegger en derfor å teste ut en samarbeidsmodell mellom relevante aktører som i større grad tar hensyn til ungdommenes forventninger om arbeidslivet.

Modellen en ønsker å teste ut tar utgangspunkt i den videregående skolen, VGS, som ofte er et av de sterkeste kompetansesentrene i distriktene, og ikke minst representerer VGS en mulighet for kontinuitet, skolen vil være der i overskuelig fremtid, i motsetning til tidsavgrensede prosjekter i samarbeid med et begrenset sett aktører. VGS er også det lokale samlingspunktet for ungdommene og et sted hvor viktige yrkes- og framtidvalg skal gjøres. Gjennom å styrke båndene mellom VGS og FoU miljøet kan en overføre kunnskap om hva som er fremtidens behov og dermed muligheter. VGS kan så fungere som et samlingspunkt mot det lokale næringslivet for på denne måten sikre at det blir oppdatert. Næringslivet kan på denne måten få kontakter som kan hjelpe dem med å involvere seg i FoU aktiviteter, som så i neste omgang vil bidra til at bedriftene styrker sin innovasjonsevne og attraktivitet. Ikke minst vil en slik modell bidra til en bedre rekrutteringsarena.

Dette prosjektforslaget, et pilotprosjekt, ønsker å bidra systematisk til en utvikling av et utvidet samarbeid mellom: FoU miljøet, VGS-skoleverk, kommunale næringsaktører, lokalt næringsliv og andre relevante aktører. Modellen vil kunne brukes ifm utvikling av forskjellige typer arbeidsplasser og kan derfor ha generell overføringsverdi både mht geografi og tema.

Pilotprosjektet skal baseres i Midtre Gauldal kommune og Gauldal videregående skole, GVGS. Utgangspunktet vårt er at en i Midtre Gauldal har betydelig innslag av arbeidsplasser knyttet til «håndverksindustri», hvor en i denne omgangen fokuserer på bygningssektoren, som både er betydelig i kommunen, og et prioritert innsatsområde. Sektoren vil i fremtiden ha fokus både på bygging av hus (boliger og næringsbygg) med lavt energiforbruk og med minimalt «klimafotavtrykk». En antar at dagens situasjon, hvor kompetanseutviklingen i hovedsak skjer i FoU-miljøet som i hovedsak er knyttet til de større byene, og i denne sammenhengen Trondheim, gjør at næringen i distriktene fort kommer på «hælene» og dermed representerer «fortiden» og derfor ikke fremstår som spesielt attraktive og fremtidsrettede. Gjennom dette prosjektet søker en å endre på denne situasjonen og flytte relevant kompetanse raskt og effektivt til Midtre Gauldal for å skape attraktive og fremtidsrettede arbeidsplasser.

Et sentralt knutepunkt for formidling av relevant kompetanse vil være GVGS. Gjennom å etablere et samarbeid mellom GVGS og relevante FoU institusjoner vil en sørge for at lærerkollegiet og elevene hele tiden vil være fullt ut oppdatert omkring det som er fremtiden.

GVGS kan så bidra med å formidle kompetansen til det lokale næringslivet både gjennom kursaktivitet og gjennom nyutdannede fagpersoner. Kommunale næringsaktører kan videre kobles til denne kompetanseoppbyggingen og overføringen for om mulig å bidra til at arbeidsplasser kan etableres og videreutvikles.

Et sentralt aspekt vil være å utfordre aktørene til innovasjonsprosesser som bidrar til utvikling og etablering av slike attraktive og fremtidsrettede arbeidsplasser. Her ønsker en å koble byggfagopplæringen mot NTNU, SINTEF og HIST. Disse miljøene vil være sentrale ifm utvikling av fremtidens byggemåter som både ivaretar hensyn til lavt energiforbruk i bruksfasen og lavest mulig utslipp av klimagasser ifm byggeprosessen. Inkludert i det siste aspektet ligger også potensiale for utvikling av byggprodukter som gir lavt «klimafotavtrykk», dvs lavt utslipp av klimagasser mm i tilvirkingsprosessen.

Et slikt samarbeid vil gi lærere og elever de mest oppdaterte kunnskapene omkring byggemetoder og bygningsprodukter som vil bli etterspurt ifm en utvikling som fokuserer på lavt energiforbruk og beskjedne klimafotavtrykk, bla som et resultat overordnede målsettinger og tilhørende regelverk. Kompetanse som både gir muligheter for relevant arbeid, men ikke minst ifm utvikling av byggprodukter med beskjedent klimafotavtrykk. Her vil et sentralt aspekt ligge i å formidle mulighetene elevene har til utvikling av egne arbeidsplasser knyttet til fremtidens byggemetoder og produkter. Her ønsker en å trekke inn «Ungt entreprenørskap», UE, som et virkemiddel for å anspore ungdommen til å ta styring over sin egen fremtid.

Videre vil lærerkollegiet i samarbeid med kommunale næringsaktører bidra til å formidle denne oppdaterte kompetansen til det lokale næringslivet både for å sikre at de eksisterende aktørene fremstår som spesielt kompetente ifm bygging etter de mest moderne prinsipper og ifm utvikling av fremtidens byggprodukter.

For å sikre en best mulig innovasjonsprosess både for eksisterende næringsliv og for elever ønsker en å trekke inn innovasjonsmiljøet ved NTNU, mest direkte gjennom CenSES senteret (Senteret skal bidra til et bedre kunnskapsgrunnlag for å fremme et mer miljøvennlig energisystem, hvor

hovedmålet er å styrke forståelsen av de økonomiske, politiske, sosiale og kulturelle sidene ved utvikling og innføring av ny fornybar energi og miljøteknologi).

Parallelt er det også planlagt å etablere et uavhengig FoU prosjekt som kan fungere som «følgeforskning». Hvor målsettingen å studere forskjellige innovasjonsprosesser med tanke på å etablere nye modeller for samhandling.

Bakgrunn

Valg av utdanning og livsløp er en av mange utfordringer som dagens ungdom står ovenfor, usikkerheten er kjempestor og valgmulighetene er mange.

Til tross for generell usikkerhet om hva man egentlig vil, så er dagens ungdom i hvert fall innstilt på at de ikke vil velge livsløp som de oppfatter som kjedelige og meningsløse. De vil oppleve spennende og utfordrende ting, noe som oppleves som viktigere enn å forbli boende i hjemlige egner. Byene virker mer spennende og det drar mange ungdommer vekk fra distriktene. Særlig er det vanskelig å få ungdom som har tatt høyere utdanning til å flytte til distriktene

Generelt har arbeidsplassene i distriktene tradisjonelt hatt et preg av å være trauste og kanskje litt «gammeldags» og taper fort i kampen om å rekruttere ungdommene – bylivet virker ofte mer spennende.

Både for å få ungdommene til å forbli værende, samt å lokke til innflyttere, hjelper det ikke i lengden og bare kunne tilby fin natur, gode friluftsmuligheter, god plass osv. Ikke minst må man kunne tilby et attraktivt og fremtidsrettet arbeidsliv. I en tid hvor utviklingen skjer i rasende fart er det en stor utfordring for næringslivet i distriktene å klare å følge med og resultatet er ofte at en blir hengende etter og dermed taper i kampen om å være interessant.

En generell oppfatning at spennende arbeidsliv er et arbeidsliv med stor innovasjons-/nyskapingsevne. Disse elementene er som regel koblet sterkt til bedriftenes deltakelse i FoU relaterte prosjekter. Her observerer en at bedriftene i distriktene generelt er svært lite involvert i FoU aktiviteter noe som er med på å forsterke oppfatningen som traust og gammeldags.

Et annet forhold er at FoU miljøet i kraft av kravene om en internasjonal orientering har store utfordringer med å klare å involvere seg i lokale/regionale forhold. I beste fall kan de f.eks. kun klare bygge bånd med de aller nærmeste skolene og næringsaktørene, i den grad de i det hele tatt rekker å ha kontakter i lokalmiljøet.

En av de store utfordringene en står ovenfor ifm å skape attraktive og fremtidsrettede arbeidsplasser i distriktene er derfor bla å sørge for at det oppstår tettere koblinger mellom FoU miljøet og næringslivet i distriktene. En kobling som vil kunne bidra til å skape arbeidsplasser med relevans og som har fremtidsmuligheter.

Midtre Gauldal kommune opplever for tida befolkningsvekst – hovedsakelig basert på arbeidsinnvandring. Prognosene viser at befolkningen innen 2030 vil øke med ca 1000 innbyggere til 7000. Hovedtyngden av denne veksten vil komme i Størenområdet. Kommunen samler sitt arbeid med å legge til rette for utvikling av et attraktivt kommunesenter på Støren i "Sentrumsprosjektet". Der er følgende målsetting formulert "...der Støren skal kunne tilby sentrumsnære og miljøvennlige

boliger og boligarealer...". Sentrumsprosjektet har en solid forankring i kommuneplanens samfunnsdel og vedtatte miljøstrategier.

Midtre Gauldal kommune er en i Sør-Trøndersk målestokk stor landbrukskommune med et svært aktive jord- og skogbruksmiljø. Næringslivet i kommunen består av noen få, større bedrifter som står for en relativt stor andel av antall sysselsatte, og et stort antall små- og mellomstore bedrifter innen ulike bransjer.

Typisk for svært mange av de små- og mellomstore bedriftene er at de er dyktige innen sitt eget fagfelt, men har store utfordringer knyttet til det å tenke strategisk utvikling.

Næringslivet i Midtre Gauldal kommune har i større grad enn i mange andre kommuner utfordringer knyttet til å rekruttere arbeidskraft med høyere utdanning. Dette gjenspeiles i ssb's statistikk for utdanningsnivå.

Ei sterk side ved strukturene i og for det lokale næringslivet er at det i kommunen er stor aktivitet innen primærproduksjon skog med stabilt høy avvirkning av tømmer samtidig som det finnes mange bedrifter – både store og små - som jobber med foredling av tre som råstoff.

Fra kommunens side er det et uttalt mål å arbeide for å styrke den lokale treklyngen, og gjennom det legge et bedre grunnlag for kompetanseutveksling mellom bedriftene og ikke minst styrke innovasjonsevnen.

På Støren ligger Gauldal videregående skole som er en del av nye Gauldal skole og kultursenter (GSK) der ungdomsskole, videregående skole og kulturhus er samlokalisert. Gauldal videregående skole har fagtilbud blant annet innen bygg- og anleggsteknikk. Det er derfor vært svært nærliggende å initiere et pilotprosjekt hvor en fokuserer på treklyngområdet, etablering av samarbeid med FoU institusjonene i Trondheim og GVGS som hovedsamarbeidspartnere.

Prosjektmål

Hovedmålet er å bidra til å utvikle treklyngemiljøet i Midtre Gauldal til å bli et vitalt og fremtidsrettet næringsliv som fremstår som attraktive arbeidsplasser og dermed sikrer rekruttering. En utvikling som kan øke bolyst blant ungdommene, ikke minst de som har skaffet seg høyere utdanning. Bidraget vil hovedsakelig skje gjennom etablering av tettere kontakt med FoU miljøet og involvering av ungdom.

Hovedmålet vil søkes oppnådd gjennom forskjellige delmål:

- Øke kompetansenivået og omdømmet ved Gauldal videregående skole gjennom å etablere samarbeid mellom GVGS og FoU miljøet ved NTNU, SINTEF og HIST innen området bygningsteknologi. Etablere GVGS som et kompetansenav for treklyngen.
- Øke kompetansenivået, omdømmet og innovasjonsevnen til treklyngen i Midtre Gauldal gjennom å etablere samarbeidsarenaer mellom treklyngen, GVGS og FoU miljøet, hvor GVGS fungerer som kompetansenav. Bidra til at næringslivet blir involvert i FoU prosjekter

- Øke interesse for og kompetanse om utvikling av egne bedrifter blant ungdommene som går på GVGS gjennom et samarbeid med Ungt Entreprenørskap, UE, og Entreprenørskapsmiljøet ved NTNU, med spesiell vekt på treklyngområdet og klimavennlig bygningsteknologi

Separat ønsker en gjennom bla følgeforskning fra NTNU å bruke erfaringene fra pilotprosjektet til å utvikle en innovasjonsmodell med sterkere koblinger mellom VGS og FoU miljøet, hvor VGS kan fungere som lokale kompetansenav. En vil derfor også ha som mål å formidle erfaringene fra pilotprosjektet til omverdenen.

Tidsplan

Tidsplan			
Aktivitet	År 1	År 2	År 3
Etablere samarbeid mellom aktører	■		
Utvikling av læringsinnhold/faglig innhold	■		
Gjennomføring av kompetanseformidling fra FoU til GVGS	■	■	■
Planlegging og gjennomføring av et innovasjonsprogram-GVGS	■	■	■
Gjennomføre kurs og kompetanseoverføring mot treklyngen		■	■
Gjennomføring av innovasjonsprosess mot næringslivet ved treklyngen		■	■
Involvering av studenter, etablering av prosjektoppgaver		■	■
Summere opp erfaringer og videreformidling			■
Prosjektadministrasjon	■	■	■

Budsjett

Aktiviteter

Følgende aktiviteter er planlagt:

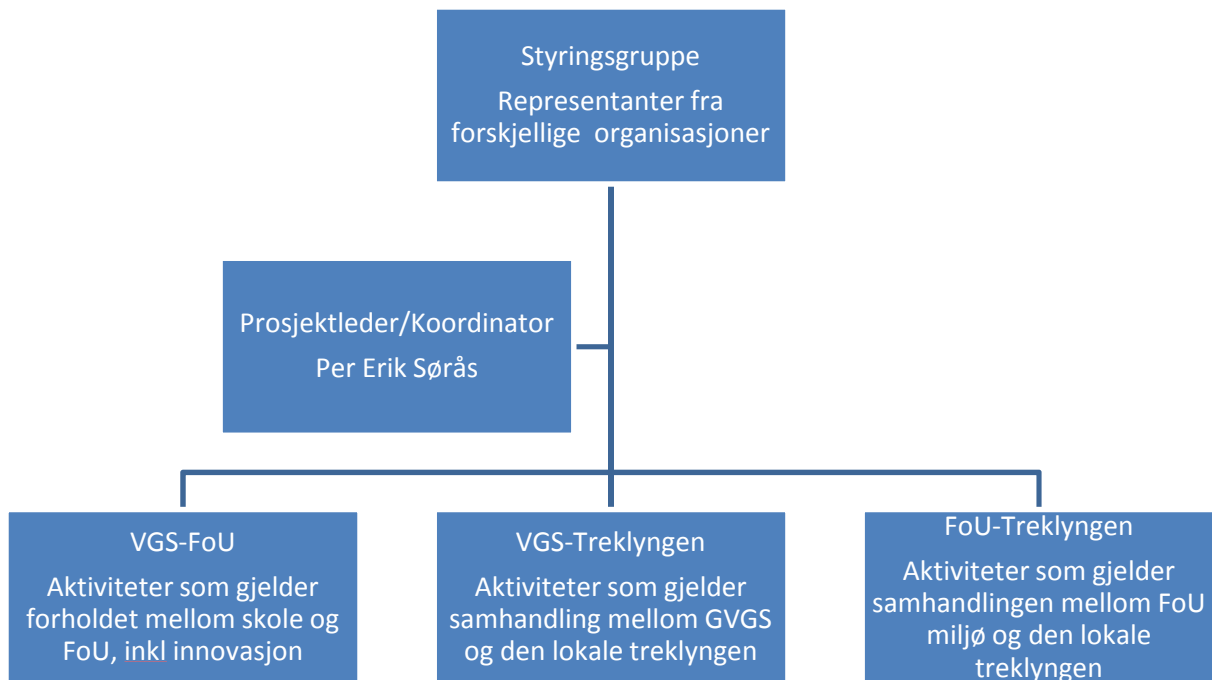
- Etablere samarbeid mellom GVGS, FoU partnere og andre aktører gjennom en innledende workshop, hvor detaljerte planer og prosjektinnhold blir definert
- Utvikling av læringsinnhold/faglig innhold som skal sikre kompetanseoverføring til GVGS. FoU miljøet vil gjennom kartlegging og faglig samarbeid med GVGS utvikle opplæringspakker. Pakkene vil delvis bestå av nyutviklet materiale samt tilpasning av eksisterende materiale.
- Gjennomføring av kompetanseformidling fra FoU til GVGS. Formidlingen vil både omfatte lærere og elever. Dette vil være en kontinuerlig prosess gjennom prosjektperioden.
- Planlegging og gjennomføring av et innovasjonsprogram hvor en sikter mot elevene ved GVGS og hvor UE og NTNU er bidragsyttere samt at de styrer prosessene. Formidle muligheter som ligger i utvikling av produkter og bedrifter relatert til bygging av klimavennlige bygg.
- Gjennomføre kurs og kompetanseoverføring mot treklyngen, minst 2 arbeidsmøter i halvåret gjennom prosjektperioden
- Gjennomføring av innovasjonsprosess mot næringslivet ved treklyngen, arrangere 1 arbeidsmøte pr år.
- Involvering av studenter, etablering av prosjektoppgaver ol. Arrangere 1-2 arbeidsmøter, «prosjektdating» mellom studenter og treklynken hvert år.
- Summere opp erfaringer og videreformidling, utarbeide «manualer» for å sikre overføring til andre bransjer og steder.
- Prosjektadministrasjon

Målgrupper

Målgruppene vil være:

- Treklyngen, sikre at gruppen får tilgang til kompetanse som vil sikre innovasjon i næringen, som igjen vil gi som resultat en økt vitalisering som gjør dem mer attraktiv.
- GVGS, øke kompetansen blant lærere og elever som bedrer omdømmet og gir dem mulighet til å fungere som et kompetansenav.

Prosjektorganisering

Samarbeidspartnere

Fylkeskommunen er prosjektleder og koordinerer de forskjellige aktørene

Aktører er:

- Gauldal VGS, Jostein Brattset
- Midtre Gauldal Kommune, Helge Grenne
- Midtre Gauldal Næringsforening, treklyngen
- NTNU og SINTEF, bygningsteknologi
- NTNU, CenSES, Asgeir Tomasgard
- HIST, Bygningsavdelingen
- UE, Kristin Ræder
- Byggopplæring, Erik Wang
- STFK, Per Erik Sørås

Forankring

Trondheimsregionen

Midtre Gauldal kommune, treklyngen

GVGS